

УДК 373.5.091.2:005.934

DOI <https://doi.org/10.33989/2519-8254.2024.16.314297>

ORCID 0000-0003-1098-5184

ORCID 0009-0001-3246-2061

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ БЕЗПЕКОВОЇ ПОВЕДІНКИ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Олександр Корець,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри інформаційних систем і технологій;

Український державний університет імені Михайла Драгоманова;

Олександр Восвода,

аспірант;

Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Статтю присвячено дослідженню важливості основних аспектів культури безпекової поведінки в шкільному освітньому середовищі; проаналізовано концепцію безпекової поведінки та її роль у формуванні безпечного і сприятливого для навчання середовища. Особливої уваги надано механізмам розвитку цієї культури серед учнів, включаючи вчителів та адміністрацію. Розглянуті ключові підходи до інтеграції питань безпеки, які передбачають залучення вчителів різних навчальних предметів, адміністрації закладів освіти, психологів, батьків та учнів, а також можливе включення зовнішніх експертів та фахівців, що спеціалізуються на питаннях безпеки освітніх установ.

У статті окреслено ключові підходи щодо формування культури безпеки, зокрема, через едукативні програми, тренінги, залучення громадськості та впровадження інноваційних підходів до управління ризиками. Обґрунтовано, що підґрунтя формування культури безпекової поведінки в освітньому середовищі закладається через комплексний підхід, що охоплює розробку і впровадження цілісних освітніх політик та програм, інтеграцію питань безпеки у навчальний процес, створення організаційної культури, яка розглядає безпеку як фундаментальну цінність, та активне залучення всієї освітньої спільноти, що об'єднує зусилля всіх учасників освітнього процесу та підтримується на інституційному рівні. Стверджується, що створення безпечного середовища в освітніх установах є основоположним для формування культури безпекової поведінки. Цей процес включає в себе не лише фізичні заходи, такі як обладнання приміщень навчальних закладів сучасними засобами безпеки, вдосконалення інфраструктури, забезпечення наявності чітких евакуаційних маршрутів та планів дій у надзвичайних ситуаціях, але й створення атмосфери психологічної безпеки та довіри. Вагому роль надано регулярній оцінці та моніторингу, які є провідними у підтримці та розвитку культури безпекової поведінки в освітніх установах, що створює умови для постійного з'ясування ефективності запроваджених заходів безпеки та виявлення потенційних ризиків чи недоліків.

Ключові слова: безпекова поведінка учнів, формування культури безпеки, учасники освітнього процесу, інтеграція питань безпеки, компоненти культури безпекової поведінки особистості.

Постановка проблеми. У сучасній педагогічній науці велику увагу приділяється розробці та впровадженню ефективних методів виховання та навчання, які забезпечують не лише високий рівень засвоєння знань, але й формування відповідальної, соціально адаптованої особистості. Одним з ключових аспектів цієї задачі є розвиток культури

безпекової поведінки серед учасників освітнього процесу. Проблема безпеки в освітньому середовищі є надзвичайно актуальною, враховуючи зростаючі соціальні та технологічні виклики сучасності.

Аналіз останніх досліджень показує, що тема формування культури безпекової поведінки учасників освітнього процесу активно вивчається в Україні і світі. Наприклад, Л. Доцюк досліджує питання формування культури безпекової поведінки серед студентів вищої освіти (Доцюк, 2023). Духневич В., Сіверс З. у своїх наукових доробках дають практичні поради щодо профілактичних дій та дій у кризових ситуаціях, а також розглядаються комунікативні ризики (Духневич, Сіверс, 2022). Толочко С. розробив науково-методичні засади формування в старшокласників екологічної компетентності в умовах подолання екологічних наслідків війни (Толочко, 2023). Підготовкою майбутніх учителів технологій до формування в учнів основної школи здоров'язбережувальної компетентності у процесі трудового навчання займається Титаренко В.М. (Титаренко, 2017) Формуванню культури безпекової поведінки учасників освітнього процесу присвячено низку щорічних наукових конференцій. Так, в рамках Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції, організованої Інститутом модернізації змісту освіти яка проходила 17 листопада 2023 року, були розглянуті актуальні питання безпеки та здоров'я учасників освітнього процесу, де обговорювались теми, як створення безпечного освітнього середовища, психоемоційна підтримка, фізична активність та підготовка до надзвичайних ситуацій. На всеукраїнській конференції «Захист психічного здоров'я учасників освітнього процесу в умовах війни та повоєнного часу», що проводилася Кіровоградським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти яка проходила в травні 2023 році, де ключовим питанням стояло забезпечення психологічної допомоги та підтримки для учасників освітнього процесу під час правового режиму воєнного стану. Науково-практична конференція «Проблеми цивільного захисту населення та безпеки життєдіяльності: сучасні реалії України», організатором якої був Український державний університет імені Михайла Драгоманова, присвячена формуванню культури безпеки життєдіяльності в навчальних, позашкільних та громадських установах, яка проходить у квітні 2024 року.

Зарубіжні дослідники також активно займаються питаннями інтеграції культури безпеки в освітні середовища. Наприклад, Національна академія наук США проводить важливу роботу щодо створення та підтримки культури безпеки в академічних лабораторних дослідженнях. Це дослідження фокусується на забезпеченні безпеки в хімічних лабораторіях у непромислових установах, підкреслюючи важливість знань із поведінкових наук у сприянні безпечним практикам. У Великобританії дослідження зосереджене на залученні сімей у питання онлайн-безпеки, що є важливою частиною загальної культури безпеки в освітньому середовищі. Рекомендації включають інформацію про взаємодію з батьками та опікунами для підтримки політики онлайн-безпеки навчального закладу, що демонструє важливість співпраці між освітніми установами та сім'ями для забезпечення безпеки учнів.

Ці дослідження підкреслюють важливість міжсекторальної співпраці та інтеграції підходів з різних дисциплін для формування ефективної культури безпекової поведінки в освітніх установах.

Проте, попри значний обсяг досліджень у цій сфері, залишається ряд невирішених питань, зокрема щодо ефективності інтеграції культури безпеки в різноманітні освітні програми та методики. Специфіка формування безпекової поведінки в контексті інноваційних освітніх технологій, а також розробка універсальних підходів, що враховують культурні та індивідуальні особливості учасників освітнього процесу, потребують подальшого вивчення. Означена стаття присвячена саме цим аспектам – ідентифікації та аналізу ефективних стратегій інтеграції культури безпекової поведінки в освітній процес, що відкриває нові напрями для досліджень у сфері сучасної педагогіки.

Мета статті – визначити педагогічні умови формуванню культури безпекової поведінки учнів, яка є важливою складовою освітнього процесу та допоможе забезпечити безпеку та благополуччя учасників шкільного освітнього середовища.

Виклад основного матеріалу. Сутність культури безпекової поведінки в освітньому середовищі полягає в створенні та підтримці системи цінностей, переконань, знань, норм і практик, які спрямовані на забезпечення фізичного та психологічного благополуччя всіх учасників освітнього процесу. Це не лише про наявність правил і норм безпеки, але й про їх внутрішнє прийняття та застосування в повсякденній діяльності кожним індивідом.

Основні компоненти культури безпекової поведінки особистості охоплюють:

- знання та обізнаність: розуміння основ безпеки, знання правил та процедур, які запобігають ризикам та небезпекам в освітньому середовищі;

- відповідальне ставлення: відчуття особистої відповідальності за власну безпеку та безпеку оточуючих, включаючи учнів, вчителів та інших працівників навчального закладу;

- активні дії: постійна готовність діяти згідно з правилами безпеки, включаючи надання першої допомоги, евакуацію в надзвичайних ситуаціях та використання засобів індивідуального захисту;

- превентивні заходи: планування та впровадження заходів, спрямованих на попередження ризиків, а також розробка програм тренінгів і освіти для підвищення рівня безпеки;

- комунікація та співпраця: відкритий діалог та обмін інформацією про питання безпеки між усіма учасниками освітнього процесу, включаючи учнів, вчителів, адміністрацію та батьків;

- підтримка і позитивний приклад: створення атмосфери, в якій безпека цінується і підтримується на всіх рівнях, а педагоги і адміністрація діють як приклад для наслідування.

Культура безпекової поведінки в освіті є результатом свідомих зусиль всіх учасників освітнього процесу, спрямованих на створення безпечного та здорового навчального середовища, де кожен індивід відчуває себе захищеним і цінується його благополуччя.

Підґрунтя формування культури безпеки в освітньому середовищі закладається через комплексний підхід, що охоплює розробку і впровадження цілісних освітніх політик та програм, інтеграцію питань безпеки у навчальний процес, створення організаційної культури, яка підтримує безпеку як фундаментальну цінність, та активне залучення всієї освітньої спільноти, включаючи учнів, вчителів, батьків, адміністрацію шкіл та місцеві громади. Це вимагає створення ефективних механізмів співпраці та комунікації, регулярного навчання та розвитку професійних навичок у галузі безпеки, а також розробки і реалізації превентивних програм та ініціатив, які спрямовані на мінімізацію ризиків і підвищення загального рівня безпеки в навчальному середовищі (Толочко, 2023).

Для формування культури безпекової поведінки в освітніх установах застосовуються різноманітні методи та підходи, спрямовані на забезпечення комплексного та системного впливу на всі аспекти освітнього процесу. Насамперед розглянемо інтеграцію питань безпеки в навчальні програми яка є фундаментальним кроком на шляху до формування культури безпекової поведінки серед учасників освітнього процесу. Цей підхід передбачає не просто додавання окремих уроків або курсів про безпеку, але й системне вплетення тематики безпеки в різні дисципліни та навчальні активності. Мета полягає в тому, щоб учні регулярно стикалися з питаннями безпеки в різних контекстах та засвоювали їх як невід'ємну частину своєї освіти.

Основні підходи до інтеграції питань безпеки (Титаренко, 2017):

1. Міжпредметний підхід. Це включення тем безпеки у різноманітні предмети. Наприклад, на уроках фізики можна обговорити принципи безпечної роботи з електроприладами, на біології – правила безпечної поведінки під час екскурсій на природу, а на інформатиці – основи кібербезпеки.

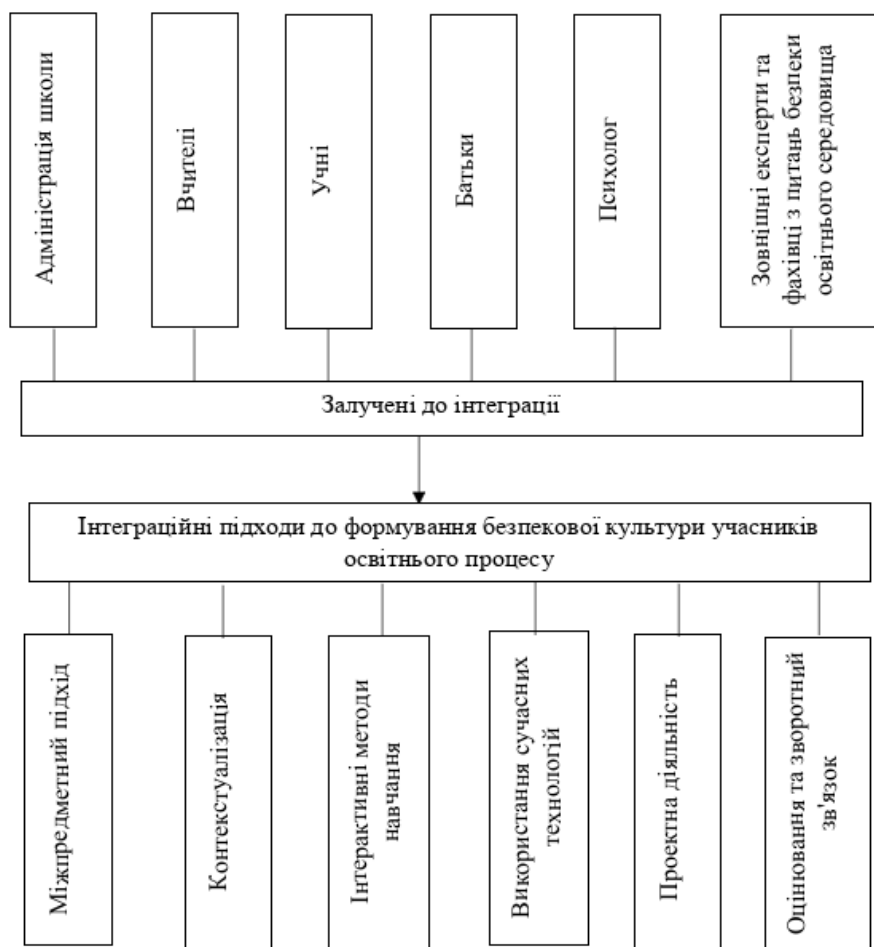

Рис. 1. Основні підходи до інтеграції питань безпеки

2. Контекстуалізація. Включення питань безпеки в контекст реальних ситуацій та життєвих сценаріїв. Це допомагає учням зрозуміти важливість безпекових правил і вчить застосовувати їх у повсякденному житті.

3. Інтерактивні методи навчання. Використання ігор, рольових ігор, дебатів, проектної роботи, що дозволяє учням активно взаємодіяти з матеріалом та розвивати навички критичного мислення в контексті безпеки.

4. Використання сучасних технологій. Інтеграція цифрових ресурсів, таких як електронні навчальні платформи, мобільні додатки, відео та онлайн-курси, які можуть допомогти зробити навчання питань безпеки більш доступним та захопливим.

5. Проектна діяльність. Залучення учнів до розробки власних проектів на тему безпеки, що сприяє не тільки засвоєнню знань, але й розвитку відповідального ставлення та ініціативності.

6. Оцінювання та зворотний зв'язок. Регулярне оцінювання рівня знань та навичок учнів у галузі безпеки, а також надання конструктивного зворотного зв'язку з метою подальшого удосконалення навчальних програм.

Інтеграція питань безпеки вимагає комплексного підходу, що залучає вчителів різних дисциплін, адміністрацію закладів освіти, психологів, батьків та учнів, а також може включати зовнішніх експертів та фахівців, що спеціалізуються на питаннях безпеки освітніх установ. Такий підхід не тільки сприяє формуванню необхідних знань та навичок, але й виховує культуру безпеки як невід'ємну частину освітнього процесу.

Ключовим елементом у процесі формування культури безпекової поведінки в освітніх установах є проведення тренінгів та семінарів, оскільки це дозволяє безпосередньо залучити учасників освітнього процесу до активного вивчення та вдосконалення знань і навичок у галузі безпеки. Через інтерактивний формат, учасники

мають можливість не лише засвоїти теоретичну інформацію, а й пройти практичні заняття, що включають тренування з надання першої допомоги, евакуації, реагування на надзвичайні ситуації, а також розвиток навичок безпечного користування інтернетом та цифровими пристроями. Ці заходи сприяють підвищенню особистої відповідальності кожного за власну безпеку та безпеку оточуючих, формують вміння адекватно оцінювати ризики та ефективно діяти в критичних ситуаціях.

Залучення батьків та місцевих громад є важливою складовою процесу формування культури безпекової поведінки в освіті, оскільки воно сприяє створенню єдиної системи цінностей і норм, які підтримуються як в навчальних закладах, так і в домашньому та громадському середовищі. Активна участь батьків у навчальних та просвітницьких програмах, робота з місцевими організаціями та інституціями дозволяє не тільки розширити ресурсну базу для проведення заходів з безпеки, але й гарантує, що діти отримують послідовні та узгоджені повідомлення про важливість безпечної поведінки. Це співробітництво також сприяє розробці спільних стратегій реагування на надзвичайні ситуації та кризи, що зміцнює відчуття спільної відповідальності та підтримки серед усіх учасників освітнього процесу, що, в свою чергу, формує стійку основу для створення безпечного освітнього середовища.

Використання інформаційних технологій відіграє ключову роль у формуванні культури безпекової поведінки учасників освітнього процесу, оскільки сучасні технології надають потужні інструменти для навчання, комунікації та моніторингу. Електронні платформи, мобільні додатки, віртуальні симуляції та навчальні ігри дозволяють створити інтерактивне та залучити середовище для вивчення основ безпеки, що може ефективно адаптуватися до різних вікових груп та освітніх потреб. Цифрові ресурси, такі як відеоматеріали, онлайн-курси та електронні посібники, забезпечують широкий доступ до актуальної інформації про безпеку, що сприяє підвищенню обізнаності та знань. Крім того, соціальні медіа та комунікаційні платформи стають ефективним каналом для обміну досвідом та поширення кращих практик з безпеки, залучаючи до діалогу не тільки учнів і педагогів, а й батьків та ширшу громадськість. Таким чином, інтеграція ІТ у процес формування культури безпеки в освіті відкриває нові можливості для ефективного навчання, забезпечення безпеки та створення безпечного навчального середовища.

Створення безпечного середовища в освітніх установах є основоположним для формування культури безпекової поведінки. Цей процес включає в себе не лише фізичні заходи, такі як обладнання приміщень навчальних закладів сучасними засобами безпеки, вдосконалення інфраструктури, забезпечення наявності чітких евакуаційних маршрутів та планів дій у надзвичайних ситуаціях, але й створення атмосфери психологічної безпеки та довіри. Важливо, щоб кожен учасник освітнього процесу відчував себе залученим до спільних зусиль з підтримки безпечного середовища та мав можливість вільно висловлювати свої думки та побоювання стосовно питань безпеки. Регулярне проведення інструктажів, тренінгів з безпеки, практичних занять з надання першої допомоги, а також залучення учнів до розробки і реалізації проєктів, спрямованих на покращення безпеки в школі, сприяє розвитку відповідального ставлення та особистісної залученості. Таким чином, створення безпечного середовища стає результатом комплексної взаємодії фізичних, організаційних та соціально-психологічних чинників, спрямованих на забезпечення благополуччя всіх учасників навчального процесу.

Регулярна оцінка та моніторинг відіграють критичну роль у підтримці та розвитку культури безпекової поведінки в освітніх установах, надаючи змогу постійно оцінювати ефективність запроваджених заходів безпеки та виявляти потенційні ризики чи недоліки. Цей процес включає збір і аналіз даних про інциденти, пов'язані з безпекою, вивчення результатів освітніх програм та тренінгів з безпеки, а також перевірку стану обладнання та інфраструктури на предмет відповідності стандартам безпеки. Оцінка також здійснюється через анкетування та опитування учнів, вчителів та батьків, щоб отримати зворотний зв'язок про рівень їхньої інформованості та задоволеності запровадженими заходами безпеки. Результати моніторингу та оцінки використовуються для адаптації та

вдосконалення стратегій безпеки, що забезпечує неперервне покращення умов навчання та праці в освітніх закладах (Доцюк, 2023).

Висновки. Отже, ефективне формування культури безпекової поведінки учасників освітнього процесу вимагає комплексного підходу, що включає інтеграцію тем безпеки в навчальні програми, регулярне проведення тренінгів, залучення батьків і місцевих громад, активне використання інформаційних технологій та систематичну оцінку та моніторинг заходів безпеки. Ця багатогранна стратегія не тільки підвищує рівень обізнаності та готовності до дій у надзвичайних ситуаціях, але й сприяє створенню психологічно комфортного та безпечного навчального середовища, що є ключовим для успішного навчального процесу та загального благополуччя всіх його учасників.

ЛІТЕРАТУРА

- Доцюк, Л. Г. (2023). *Формування культури безпекової поведінки у здобувачів вищої освіти Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича*. Взято з <https://www.chnu.edu.ua/media/w3hjzhiq/pyt2-dystsyplina-zztd-kompetentsii.pdf> (дата звернення: 04.04.2024).
- Духневич, В. М., Сіверс, З. Ф. (2022). *Забезпечення психологічної безпеки учасників освітнього процесу: методичні рекомендації*. Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький: Імекс-ЛТД. Взято з <https://lib.iitta.gov.ua/735337/1/DukhnevichMetodRek2022maket.pdf> (дата звернення: 04.04.2024).
- Захист психічного здоров'я учасників освітнього процесу в умовах війни та повоєнного часу*. Взято з <http://repositc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/18154/1/36.%20матер.%20конфер.%2005.05.2023%20-%20ел.%20варіант%20%281%29.pdf> (дата звернення: 04.04.2024).
- Інститут модернізації змісту освіти*. Взято з <https://imzo.gov.ua/2023/11/17/pytannia-bezpeky-i-zdorov-ia-uchasnykivosvitn-oho-protsesu-obhovoryly-pid-chas-vseukrains-koinaukovopraktychnoi-onlayn-konferentsii/> (дата звернення: 04.04.2024).
- Освітній проєкт «На Урок» для вчителів*. Взято з <https://naurok.com.ua/post/bezpeka-zakladu-osviti-novi-strategichni-napryami-ta-innovaci> (дата звернення: 04.04.2024).
- Проблеми цивільного захисту населення та безпеки життєдіяльності: сучасні реалії України: Х Всеукр. заочна наук.-практ. конф.* Взято з <https://kztdop.ipf.npu.edu.ua/?view=article&id=873:x-bgd-conferenc&catid=29> (дата звернення: 04.04.2024).
- Рекомендації круглого столу «Виховання культури безпеки життєдіяльності дітей та учнівської молоді в умовах воєнного та повоєнного стану: стратегічні орієнтири»*. Взято з <https://ipv.org.ua/tag/rekomendatsii-kruhloho-stolu/> (дата звернення: 04.04.2024).
- Теорія і практика застосування інформаційних технологій у виховній роботі*. Взято з <https://naurok.com.ua/teoriya-i-praktika-zastosuvannya-informaciynih-tehnologiy-u-vihovniyu-roboti-340850.html> (дата звернення: 04.04.2024).
- Титаренко, В. М. (2017). *Підготовка майбутніх учителів технологій до формування в учнів основної школи здоров'язберезжувальної компетентності у процесі трудового навчання*. (Дис. канд. пед. наук). Полтавський нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Київ.
- Толочко, С. (2023). Науково-методичні засади формування в старшокласників екологічної компетентності в умовах подолання екологічних наслідків війни. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*, 27(2), 224-242. Взято з <https://doi.org/10.32405/2308-3778-2023-27-2-224-242> (дата звернення: 04.04.2024).
- Kelsi*. Retrieved from https://www.kelsi.org.uk/_data/assets/pdf_file/0010/73837/Engaging-Families-in-Online-Safety.pdf (дата звернення: 04.04.2024).
- National Academies*. Retrieved from <https://www.nationalacademies.org/our-work/establishing-and-promoting-a-culture-of-safety-in-academic-laboratory-research> (дата звернення: 04.04.2024).

REFERENCES

- Dotsiuk, L. H. (2023). *Formuvannia kultury bezpekovoï povedinky u zdobuvachiv vyshchoi osvity Chernivetskoho natsionalnogo universytetu imeni Yurii Fedkovycha [Formation of a Culture of Safe Behavior in Higher Education Students of Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University]*. Retrieved from <https://www.chnu.edu.ua/media/w3hjzhiq/pyt2-dystsyplina-zztd-d-kompetentsii.pdf> [in Ukrainian].
- Dukhnevych, V. M., & Sivers, Z. F. (2022). *Zabezpechennia psykholohichnoi bezpeky uchashnykiv osvitnoho protsesu: metodychni rekomendatsii [Ensuring the psychological safety of participants in the educational process]*. Natsionalna akademiia pedahohichnykh nauk Ukrainy, Instytut sotsialnoi ta politychnoi psykholohii. Kropyvnytskyi: Imeks-LTD. Retrieved from <https://lib.iitta.gov.ua/735337/1/DukhnevichMetodRek2022maket.pdf> [in Ukrainian].
- Instytut modernizatsii zmistu osvity [Institute for Modernization of Education Content]*. Retrieved from <https://imzo.gov.ua/2023/11/17/pytannia-bezpeky-i-zdorov-ia-uchashnykiv-osvitn-oho-protsesu-obhovoryly-pid-chas-vseukrains-koi-naukovopraktychnoi-onlayn-konferentsii/> [in Ukrainian].
- Kelsi*. Retrieved from https://www.kelsi.org.uk/_data/assets/pdf_file/0010/73837/Engaging-Families-in-Online-Safety.pdf
- National Academies*. Retrieved from <https://www.nationalacademies.org/our-work/establishing-and-promoting-a-culture-of-safety-in-academic-laboratory-research>
- Osvitnii projekt «Na Urok» dlia vchyteliv [«Na Urok» educational project for teachers]*. Retrieved from <https://naurok.com.ua/post/bezpeka-zakladu-osviti-novi-strategichni-napryami-ta-innovaci> [in Ukrainian].
- Problemy tsyvilnoho zakhystu naseleennia ta bezpeky zhyttiediialnosti: suchasni realii Ukrainy [Problems of civil protection of the population and life safety: current realities of Ukraine]: X Vseukr. zaochna nauk.-prakt. konf.* Retrieved from <https://kztdop.ipf.npu.edu.ua/?view=article&id=873:x-bgd-conferenc&catid=29> [in Ukrainian].
- Rekomendatsii kruhloho stolu «Vykhovannia kultury bezpeky zhyttiediialnosti ditei ta uchnivskoi molodi v umovakh voiennoho ta povoiennoho stanu: stratehichni oriientyry» [Recommendations of the roundtable «Fostering a culture of life safety for children and students in martial law and post-martial law: strategic guidelines»]*. Retrieved from <https://ipv.org.ua/tag/rekomendatsii-kruhloho-stolu/> [in Ukrainian].
- Teoriia i praktyka zastosuvannia informatsiinykh tekhnolohii u vykhovnii roboti [Theory and practice of applying information technologies in educational work]*. Retrieved from <https://naurok.com.ua/teoriya-i-praktika-zastosuvannya-informaciy-nih-tehnolohiy-u-vihovniy-roboti-340850.html> [in Ukrainian].
- Tytarenko, V. M. (2017). *Pidhotovka maibutnikh uchyteliv tekhnolohii do formuvannia v uchniv osnovnoi shkoly zdorov'iazberezhuvalnoi kompetentnosti u protsesi trudovoho navchannia [Preparation of Future Technology Teachers for the Formation of Health Saving Competence in Primary School Students in the Process of Labor Training]*. (PhD diss.). Poltavskyi nats. ped. un-t im. V. H. Korolenka. Kyiv [in Ukrainian].
- Tolochko, S. (2023). *Naukovo-metodychni zasady formuvannia v starshoklasnykiv ekolohichnoi kompetentnosti v umovakh podolannia ekolohichnykh naslidkiv viiny [Preparation of Future Technology Teachers for the Formation of Health Saving Competence in Primary School Students in the Process of Labor Training]*. *Teoretyko-metodychni problemy vykhovannia ditei ta uchnivskoi molodi [Theoretical and Methodological Problems of Education of Children and Student Youth]*, 27(2), 224-242. DOI: <https://doi.org/10.32405/2308-3778-2023-27-2-224-242> [in Ukrainian].

MAIN DIRECTIONS FOR FORMING A SAFETY BEHAVIOR CULTURE AMONG PARTICIPANTS OF THE EDUCATIONAL PROCESS IN GENERAL SECONDARY EDUCATION INSTITUTIONS

Oleksandr Korets,

candidate of pedagogical sciences, associate professor, associate professor
of the department of information systems and technologies;
Dragomanov Ukrainian State University;

Oleksandr Voievoda,

postgraduate;
Dragomanov Ukrainian State University

The article is dedicated to exploring the importance and key aspects of safety culture in the school educational environment, analyzing the concept of safety behavior and its role in shaping a safe and conducive learning environment. Special attention is paid to the mechanisms for developing this culture among students, teachers, and administration. Key approaches to integrating safety issues are discussed, involving the participation of teachers from various subjects, educational institution administration, psychologists, parents, and students, as well as the potential inclusion of external experts and specialists specializing in educational safety issues.

The article outlines key approaches to forming a safety culture, including through educational programs, training sessions, engaging the community, and implementing innovative risk management approaches. It argues that the foundation for developing a safety culture in the educational environment lies in a comprehensive approach, encompassing the development and implementation of holistic educational policies and programs, integration of safety issues into the educational process, creation of an organizational culture that supports safety as a fundamental value, and active involvement of the entire educational community. This involves concerted efforts of all educational process participants and institutional support.

It is argued that creating a safe environment in educational institutions is fundamental to shaping a safety culture. This process includes not only physical measures such as equipping educational premises with modern security equipment, improving infrastructure, ensuring clear evacuation routes, and emergency plans but also creating an atmosphere of psychological safety and trust. Significant importance is given to regular assessment and monitoring, which play a critical role in supporting and developing a safety culture in educational institutions, providing conditions for continuous evaluation of the effectiveness of implemented safety measures and identifying potential risks or shortcomings.

Keywords: *student safety behavior, safety culture formation, participants of the educational process, integration of safety issues, components of individual safety behavior culture.*

Надійшла до редакції 04.05.2024 р.